

Muhi Béla*

Kutató diákok, ifjú tehetségek Tíz éves a vajdasági GENIUS tehetséggondozó mozgalom

A vajdasági iskolákban régebben működtek államilag szervezett ismeretterjesztő jellegű szakkörök, a tehetséggondozást felvállaló emelt szintű oktatás is meg volt szervezve. A Népi Technika keretében, a Tudományt a fiataloknak elnevezésű program égisze alatt és más hasonló állami rendezvényeken bemutatkozhattak a tehetséges diákok. Térségünkben az elmúlt időszakban olyan politikai, társadalmi események zajlottak le, melyek az ország széteséséhez, létbizonytalansághoz, gazdasági krízishez, migrációhoz vezettek. A GENIUS indulásakor a tehetséggondozó tevékenységek jórészt megszűntek, vagy csak néhány tantárgyra, egy-két tanulóra korlátozódtak, és csak kevés esetben voltak magyar nyelvűek.

A GENIUS – a tehetséges diákokért mozgalom 2003 tavaszán jött létre a Vajdasági Magyar Pedagógusok Egyesületének a keretében. A mozgalmat Újvidéken több vajdasági civil szervezet és jeles pedagógusok, szakemberek együttműködésével Muhi Béla okl. fizikus, gimnáziumi tanár hozta létre és vezeti azóta is, aki a vajdasági ismeretterjesztés és tehetséggondozás terén évtizedek óta aktívan tevékenykedik. A tehetséges, kreatív, kezdeményező diákok felkutatására és támogatására, érvényesülési lehetőségük biztosítására jött létre a GENIUS éppen egy évtizeddel ezelőtt. Névadója Horák Kornél becsei biológianár volt. A mozgalom nemcsak a diáknak, hanem a tanárnak, a mentornak és a szülőnek is széleskörű lehetőségeket kínál szakmai, pedagógiai, nevelési téren. A GENIUS, mint civil kezdeményezés igyekszik népszerűsíteni a kutatói, kreatív jellegű tevékenységet a fiatalok körében, és ezen a téren a felnőttek bekapcsolódására is lehetőségeket kínál. A mozgalom elve, hogy a célzott és rendszerben működő tehetséggondozás módszertanát, szakmai hátterét, pedagógiai, neveléseméleti, fejlődéslélektani vonatkozásait, személyiségépítő hatását nemcsak a tanárokkal, hanem a szülőkkel és más egyéni és társadalmi szubjektumokkal is meg kell ismertetni.

---

* Muhi Béla, okleveles fizikus, Svetozar Marković Gimnázium, a Corvinus Egyetem konzulens tanára, Újvidék

Örvendetes, hogy a tanárokon kívül jogászok, mérnökök, orvosok, tudományos kutatók, még szülők is vállalnak mentori szerepet, és segítik a fiatalok érvényesülését.

A tehetséggondozás témájára a GENIUS mozgalom keretében nyilvános ismeretterjesztő előadásokra kerül sor a felnőttek és a diákok számára, a munkatársak akkreditált tanári továbbképzéseken szakelőadásokat szerveznek, szólnak a tehetségekről és a tehetséggondozásról, valamint a tömegtájékoztatási médiumokban is szerepelnek. Mára már több tucat magyar nyelvű szakkiadvánnyal, nyomtatott és elektronikus szakmai anyagokkal segítik az anyanyelvű oktatást és tehetséggondozást. Tehetséggondozó szaktáborokat, diákversenyeket, konferenciákat szerveznek, hazai és külföldi szakmai szervezetekkel tartják a kapcsolatot.

A GENIUS rendezvényeken a résztvevők, a versenyzők és mentoraik, a versenybizottság tagjai is megfelelő tanúsítványt vagy oklevelet kapnak. A legjobb tehetséggondozókat kitüntetésben részesítik. A versenyzők könyvjutalomban részesülnek, melyet rendszeresen a Vajdasági Magyar Tankönyvtanács biztosít. A kiemelkedő teljesítményt elérő diákoknak a zsűri egyes tagjai esetenként együttműködési, kutatói felajánlást tesznek. Kialakulhat a vertikális kapcsolat egyrészt a diák és másrészt a szakember, az egyetemi tanár, a tudományos kutató között.

A Vajdasági Magyar Pedagógusok Egyesülete a GENIUS által együttműködik a magyarországi Kutató Diákok Országos Szövetségével, a Kutató Tanárok Országos Szövetségével, tagja a Nemzeti Tehetségsegítő Tanácsnak. A Tudományos Diákkörök Országos Konferenciája (TUDOK) vajdasági regionális döntőjét évek óta a GENIUS keretében Muhi Béla koordinálja.

A GENIUS szerteágazó tevékenységéről különböző tanulmányi versenyek, valamint diáktáborok és tehetséggondozással foglalkozó továbbképzések sora tanúskodik. Az egyik legsikeresebb versenyszerű rendezvény a vajdasági magyar középiskolások GENIUS Konferenciája, ahol évente több mint száz előadás hangzik el 11 szekcióban, a szakbizottság rendszerint 33 tagú.

A GENIUS mozgalom a Vajdaságban hiányszerepet tölt be. Az itt szervezett versenyeken diákjaink anyanyelvükön, magyar nyelven szerepelhetnek, így nagyobb esélyük van az érvényesülésre. Egyúttal jobban elsajátíthatják a szaknyelvet, anyanyelvű forrásmunkákból meríthetnek és idézhetnek, a gazdag magyar kulturális kincs könnyebben elérhető a számukra. Egyúttal ez a mozgalom széles teret nyithat meg a

fiatal tehetségek számára a kibontakozás, az érvényesülés, a szakmai fejlődés, az ismerkedés és kapcsolattartás terén. A mozgalom hozzájárul térségünk anyanyelvi, kulturális kohéziójának a feljavításához, része a népnevelésnek.

A GENIUS tíz éve tevékenykedik, és több ezer fiatal érezhette meg közvetlenül vagy közvetve ennek a mozgalomnak az áldásos tevékenységét. Köszönet illeti meg a támogatókat, akik évek óta segítséget nyújtanak a munkában, a rendezvények eredményes lebonyolításában.

A GENIUS tehetséggondozó mozgalom által évente megrendezett diáktáborok, diákversenyek (2012 júniusáig):

- fizika-kémia általános iskolai tehetséggondozó diáktábor (13 alkalommal),
- középiskolai GENIUS tehetséggondozó diáktábor (egy alkalommal, ez most indult),
- Kovács Sztrikó Zoltán általános iskolai fizika-kémia diákverseny (11 alkalommal),
- Ribár Béla Vajdasági Fizikaverseny, kapcsolódik a magyarországi országos Öveges József Fizikaversenyhez (6 alkalommal),
- Alkotmány és állampolgári jogok diákverseny (6 alkalommal),
- Vajdasági Diák Menedzsment Bajnokság (5 alkalommal),
- GENIUS Konferencia (10 alkalommal)

A jubileumi X. GENIUS konferencia kapcsán a versenybizottság kitüntette a mozgalomban évek óta tevékenykedő legsikeresebb és legaktívabb tehetséggondozókat. GENIUS Arany Mentor Díjban részesültek Csizofszki László, Fajka Valéria, Gere Anikó, Hatala Zoltán, Kleman Barsi Márta, Luhović Tímea, Máriás Ildikó, Mátyus János, Rózsa Sípos Mónika, Szabó Tünde, Szórad Endre, Tóth Béla és Wilhelm József pedagógusok. Arany GENIUS-díjban részesült Dr. Muhi B. Béla, a Vajdasági Diák Menedzsment Bajnokság megálmodója és szervezője, a Fókusz – ismeretterjesztő és tudománynépszerűsítő elektronikus folyóirat elindítója és szerkesztője.

A mozgalom lelkes támogatója és haláláig a GENIUS konferenciák versenybizottságának állandó elnöke volt Ribár Béla akadémikus. A GENIUS keretében egy általános iskolai fizikaverseny őrzi a nevét. A Tanár Úr tudományos eredményei, és a közéletben, különösen a fiatalok érdekében kifejtett sokoldalú és áldásos tevékenysége közismert. A GE-

NIUS és a VMPE tisztelete jeléül az Apáczai Diákotthonban Ribár Béla akadémikusnak egy bronz mellszobrot állíttatott. A szobor ünnepélyes felavatására a XII. Apáczai Nyári Akadémia keretében került sor 2012. július 16-án az Apáczai Diákotthon telepi épületében (Újvidék, Bogdan Šuput utca 16.)

A GENIUS mozgalom tevékenységével, rendezvényeivel kapcsolatban korábbi és friss, mindig aktuális anyagok, továbbá diákok versenymunkái, képes beszámolók megtalálhatók a Fókusz elektronikus folyóiratban: www.fokusz.info.